

Sygn. akt **XXIII Ga 773/18**

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Janas

Sędziowie: SO Anna Gałas

SO Tomasz Szczurowski (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2018 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Naczelnika Pierwszego (...) Urzędu Skarbowego w W.

z udziałem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zmianę wpisu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 1 lutego 2018r., sygn. akt Wa. XII Ns-Rej. KRS (...)

postanawia

1. oddalić apelację;
2. ustalić, że uczestnicy ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

SSO Tomasz Szczurowski SSO Anna Janas SSO Anna Gałas

Sygn. akt XXIII Ga 773/18

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 1 lutego 2018 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie oddali wniosek Naczelnika Pierwszego (...) Urzędu Skarbowego w W. o zmianę danych w rejestrze przedsiębiorców (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że wnioskodawca nie przedstawił oryginałów dokumentów, a jedynie ich kopie poświadczone za zgodność z oryginałem przez profesjonalnego pełnomocnika. W ocenie Sądu Rejonowego złożone kopie dokumentów nie miały charakteru dokumentu mogącego stanowić, stosownie do art. 694⁴ § 1 k.p.c., podstawę wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Apelację na powyższe orzeczenie złożył wnioskodawca zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. naruszenie art. 694⁴ § 1 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie polegające na odrzuceniu wniosku o umieszczenie wzmianki o zaległościach podatkowych z uwagi na brak oryginałów tytułów wykonawczych bądź poświadczonych za zgodność z oryginałem tych dokumentów,
2. naruszenie art. 129 § 2 i 3 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie.

Mając powyższe na uwadze wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, wbrew zarzutom apelacji, rozstrzygnięcie Sądu I instancji uznać należy za prawidłowe, a ustalenia będące podstawą jego wydania, a także ich ocenę prawną Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własne.

W niniejszej sprawie wnioskodawca domagał się wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego informacji o zaległościach podatkowych, przy czym jako podstawę wpisu przedstawił kopię tytułu wykonawczego poświadczoną „za zgodność z oryginałem” przez występującego w niniejszej sprawie radcę prawnego M. N.. Sąd I Instancji zaskarżonym postanowieniem oddalił wniosek o wpis zmiany w KRS uznając, że brak jest dokumentu, który zważywszy na treść art. 694⁴ § 1 k.p.c. mógłby stanowić podstawę wpisu do KRS.

Na obecnym etapie postępowania spór nie dotyczy więc okoliczności faktycznych, ale wykładni art. 694⁴ § 1 k.p.c. zgodnie z którym, według brzmienia obowiązującego na moment wszczęcia przedmiotowego postępowania, dokumenty, na których podstawie dokonuje się wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, składa się w oryginałach albo poświadczonych urzędowo odpisach lub wyciągach. O ile w ocenie apelującego wnioskodawcy walor o którym mowa w art. 694⁴ § 1 k.p.c. ma również kopia dokumentu potwierdzona za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie adwokata/radcę prawnego, o tyle zdaniem Sądu Rejonowego dokument w takiej formie nie spełnia warunków z art. 694⁴ § 1 k.p.c.

Zdaniem Sądu Okręgowego, aczkolwiek interpretacja art. 694⁴ § 1 k.p.c. w kontekście art. 129 § 2 i 3 k.p.c. budzi wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie, to jednak trafna jest wykładnia tego przepisu przyjęta przez Sąd Rejonowy.

Analizując zarzutu wywiedzione w apelacji należy wskazać, że przed nowelizacją art. 129 k.p.c. nie było wątpliwości, że przez poświadczone urzędowo odpisy należało rozumieć odpisy poświadczone przez notariusza albo konsula. Przepis ten został poddany zasadniczej nowelizacji na mocy ustawy z dnia 23 października 2009 r. o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelniania dokumentów (Dz. U. 216, poz. 1676). Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 129 § 2 k.p.c. zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, przy czym w myśl art. 129 § 3 k.p.c. zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej ma charakter dokumentu urzędowego.

W ocenie jednak Sąd Okręgowy nowelizacja art. 129 k.p.c. nie miała znaczenia dla wykładni art. 694⁴ § 1 k.p.c., a wobec tego należy przyjąć, że podstawę wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego mogą stanowić jedynie dokumenty przedłożone w oryginale lub odpisie poświadczonym przez notariusza lub konsula. Zdaniem Sądu Okręgowego za przyjętą przez Sąd Rejonowy interpretacją art. 694⁴ § 1 k.p.c. przemawia szereg argumentów.

Przede wszystkim należy wskazać, że art. 129 k.p.c. umieszczony jest w Księdze Pierwszej k.p.c. dotyczącej procesu, tymczasem postępowanie rejestrowe jest rodzajem postępowania nieprocesowego. Zgodnie co prawda z art. 13 § 2 k.p.c. przepisy dotyczące procesu stosuje się do innych rodzajów postępowania, niemniej jedynie odpowiednio. W ocenie Sądu Okręgowego istnieje szereg przekonujących argumentów za przyjęciem, że art. 129 § 2 i 3 k.p.c. nie może znaleźć odpowiedniego zastosowania na gruncie postępowania nieprocesowego.

Należy zaznaczyć, że z samej budowy art. 129 k.p.c. wynika, że uwierzytelnianie dokumentów przez pełnomocników procesowych zostało ściśle powiązane z zasadą kontrydiktoryjności procesu. Strona powołująca się w piśmie na dokument, obowiązana jest na żądanie przeciwnika złożyć oryginał dokumentu w sądzie jeszcze przed rozprawą. Zamiast oryginału dokumentu, strona może jednak złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa. Mimo tej regulacji, przeciwnik procesowy nadal może w trybie art. 129 § 4 k.p.c. domagać się przedłożenia oryginałów zamiast uwierzytelnianych przez pełnomocników kopii. Ostatecznie jednak potrzebę przedłożenia oryginałów dokumentów, nawet pomimo złożenia stosownego wniosku przez przeciwnika procesowego, ocenia sąd ustalając uprzednio, czy jest to usprawiedliwione okolicznościami sprawy. W postępowaniu rejestrowym zaś w znakomitej większości przypadków jedynym i zarazem koniecznym uczestnikiem zgodnie z treścią art. 694² § 1 i 2 k.p.c. jest sam podmiot rejestrowy, który składa wniosek o wpis. Nie ma więc, co do zasady, podmiotu reprezentującego przeciwne racje i kontrolującego przebieg tego postępowania. W kontekście zaś art. 129 § 4 k.p.c. nie ma podmiotu, który mógłby zażądać przedłożenia oryginału dokumentu. Nie można w tym miejscu pominąć, że Sąd może zobowiązać stronę do złożenia oryginału dokumentu również z urzędu, niemniej w sytuacji gdy jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, tymczasem właśnie częsty brak innego uczestnika postępowania rejestrowego nie pozwala na powstanie takowych uzasadnionych wątpliwości. Sam więc charakter postępowania nieprocesowego stoi na przeszkodzie stosowaniu art. 129 § 2 i 3 k.p.c. w zakresie o którym mowa w apelacji.

Ponadto możliwość poświadczenia zgodności dokumentów przez profesjonalnych pełnomocników w procesie stanowi przejaw uproszczenia formalizmów postępowania dowodowego – co jednak dotyczy trybu postępowania, w którym przewidziano wielość środków dowodowych w odróżnieniu do postępowania rejestrowego z jego okrojona regulacją dotyczącą dowodzenia. Ogólne zasady postępowania rejestrowego, w tym rozpoznawanie spraw na posiedzeniach niejawnych, czyni dowód z dokumentu wyjątkowym i jedynym środkiem dowodowym, stąd też nie powinien budzić zdziwienia fakt, że ustawodawca przywiązuje szczególną wagę do formy dokumentu, jeśli stanowi on podstawę wpisu do rejestru (tak: Ł. Zamojski, Postępowanie o wpis do KRS a uwierzytelnienie dokumentu na podstawie art. 129 KPC – glosa – VIII Ga 66/14, Monitor Prawniczy 2016, nr 9, s. 498 i n.).

W dodatku wpis dokonany w danej sprawie rejestrowej najczęściej ma znaczenie jako swoista baza dla dokonania dalszych wpisów. Sąd rejestrowy badając w trybie art. 23 ust. 1 i 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym dokumenty dołączone do wniosku, nie może tracić z pola widzenia dotychczasowego stanu wpisów w rejestrze prowadzonym dla danego podmiotu. Tymczasem poświadczenie dokumentu przez pełnomocnika w trybie art. 129 § 2 k.p.c. ma prawne znaczenie tylko i wyłącznie w sprawie, w której ten pełnomocnik ma umocowanie. Wniosek ten oznacza, że klauzula poświadczenia za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika posiada cechy dokumentu urzędowego tylko i wyłącznie w tym postępowaniu, w którym pełnomocnik ma umocowanie do działania za stronę i tylko w tym postępowaniu uzyska walor możliwego do przyjęcia dowodu, w kolejnej sprawie cały poświadczony dokument będzie odpowiadać zwykłej kopii dokumentu (samo poświadczenie uzyska wówczas walor dokumentu prywatnego). Okoliczność ta również w ocenie Sądu Okręgowego przemawia przeciwko stosowaniu art. 129 § 2 i 3 k.p.c. na gruncie postępowania rejestrowego. Na kwestię właśnie funkcji spełnianej przez dokument zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 grudnia 2010 r. III CZP 98/10, OSNC 2011/9/92, a dotyczącej stosowania art. 129 § 2-3 k.p.c. w postępowaniu klauzulowym prowadzonym na podstawie art. 788 § 1 k.p.c.

W dodatku także cele ustawy nowelizującej z 2009 r. nie przemawiają za dopuszczeniem dokonywania wpisu do KRS na podstawie dokumentów uwierzytelnionych przez podmioty wskazane w art. 129 § 3 k.p.c. Celem tego przepisu jest zapobieżenie konieczności wyzybywania się, często na długi okres, oryginałów dokumentów przez strony procesu. Tymczasem obawa taka nie zachodzi w kontekście postępowania rejestrowego, gdzie wpisy dokonywane są na podstawie dokumentów, które właśnie powstały na potrzeby tego postępowania. Dokument stanowiący podstawę wpisu nie jest zwracany z akt rejestrowych po zakończeniu postępowania, a wręcz jest udostępniany jako element tych akt na zasadzie powszechnej dostępności. W konsekwencji brak jest podstaw do stosowania art. 129 § 2-3 k.p.c. na

gruncie postępowania rejestrowego z powołaniem się jedynie na art. 13 § 2 k.p.c. (tak: P. Pruś, w: M. Manowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2013, s. 1229).

W ocenie Sądu Okręgowego wykładnia systemowa art. 694⁴ § 1 k.p.c. w kontekście art. 129 § 2 i 3 k.p.c. również nie pozwala na stosowanie tego ostatniego przepisu w stosunku do dokumentów stanowiących podstawę wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego. Trzeba bowiem zaznaczyć, że art. 129 k.p.c. w sposób generalny określa formę dokumentów, które powinny być załączone do pisma procesowego. Przepis ten w § 1 stanowi, że w zasadzie dokumenty te powinny być złożone w oryginałach, niemniej § 2 stanowi, że na zasadzie pewnego wyjątku zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona w sposób w przepisie tym określony. § 3 art. 129 k.p.c. precyzuje natomiast, że w takim przypadku poświadczenie zgodne z § 2 art. 129 k.p.c. ma charakter poświadczenia urzędowego. Odpowiednikiem art. 129 k.p.c. na gruncie postępowania rejestrowego jest właśnie art. 694⁴ § 1 k.p.c. Przepis ten niejako powtarza na potrzeby postępowania rejestrowego normę art. 129 k.p.c. Powtórzenie to nie jest jednak całkowite, albowiem nie recypowano właśnie art. 129 § 2 i 3 k.p.c., co oznacza, że na gruncie postępowania rejestrowego kwestia ta została uregulowana odmiennie i nie jest dopuszczalnym złożenie dokumentów w formie poświadczonej przez adwokata lub radcę prawnego. Trzeba bowiem przypomnieć, że adwokat lub radca prawny nie ma, inaczej niż notariusz, generalnej kompetencji do poświadczania zgodności z oryginałem okazanego mu dokumentu. Wniosku tego nie obala art. 4 ust. 1b ustawy Prawo o adwokaturze, art. 6 ust. 3 ustawy o radcach prawnych. Przepisy te, inaczej niż normy Prawa o notariacie, nie przyznają radcom prawnym lub adwokatom prawa poświadczania odpisów dokumentów za zgodność z okazanym oryginałem, ale deklaratywne potwierdzają, że mogą oni to czynić, niemniej jedynie w zakresie określonym odrębnymi przepisami, którym bez wątplenia jest art. 129 § 2 i 3 k.p.c. Skoro zaś takiego odrębnego przepisu jest brak na gruncie postępowania rejestrowego, a jednocześnie z powołanych wyżej względów nie jest możliwe stosowanie art. 129 § 2, 3 k.p.c., to trzeba przyjąć, że w postępowaniu rejestrowym adwocaci i radcowie prawni nie mają kompetencji o której mowa w art. 4 ust. 1b ustawy Prawo o adwokaturze, art. 6 ust. 3 ustawy o radcach prawnych.

Wreszcie nie sposób zdaniem Sądu Okręgowego nie odwołać się do wykładni historycznej art. 694⁴ § 1 k.p.c. Przepis ten w k.p.c. znajdował się bowiem przed wprowadzeniem art. 129 § 2 i 3 k.p.c. Mimo dokonanej nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego, w tym ostatnio szerokiej nowelizacji przepisów dotyczących postępowania rejestrowego, norma art. 694⁴ § 1 k.p.c. została utrzymana w niemal niezmienionej treści. Ustawodawca w dalszym ciągu widzi więc sens istnienia tej normy szczególnej. W razie uznania, iż dokumenty będące podstawą wpisu do KRS mogą być uwierzytelnione przez adwokata, czy radcę prawnego, dalsze utrzymywanie odrębności art. 694⁴ § 1 k.p.c. pozbawione byłoby sensu prawnego, albowiem identycznie jak art. 129 § 1 i 2 k.p.c. stanowi on, że podstawą procedowania sądu mogą być jedynie dokumenty złożone w oryginale lub urzędowym odpisie. Sens jego wyraża się jedynie w możliwym sposobie sporządzenia tego urzędowego odpisu i dlatego w dalszym ciągu uzasadnione jest utrzymywanie odrębności tej regulacji.

Ostatecznie więc należy przyjąć, że Sąd Rejonowy zasadnie uznał, że na gruncie postępowania rejestrowego art. 129 § 2 i 3 k.p.c. nie ma zastosowania, a w związku z tym dokumenty mające stanowić podstawę wpisu w niniejszej sprawie zostały złożone w formie niezgodnej z art. 694⁴ § 1 k.p.c. i Sąd Rejonowy dokonując ich weryfikacji nie mógł uwzględnić wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego, zasadnie wniosek ten oddalając.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. ustalając, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane z ich udziałem w sprawie.

SSO Tomasz Szczurowski SSO Anna Janas SSO Anna Gałas